

به نام خدا

مجموعه کتاب های آموزش پیش از دبستان

ویژه ی کودکان ۴ تا ۵ سال

پیش دبستانی ۱

مؤلفین :

دکتر علی سعیدی

محمد مهدی بامشاد

جواد فتح آبادی

سرشناسه: سعیدی، علی، ۱۳۵۴-
 عنوان و نام پدیدآور: مجموعه کتاب‌های آموزش پیش از دبستان ویژه‌ی کودکان ۴ تا ۵ سال پیش‌دبستانی ۱ به
 انضمام کتاب راهنما/ مولفین علی سعیدی، محمدمهدی بامشاد، جواد فتح‌آبادی؛ به سفارش معاونت آموزش ابتدایی
 اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان رضوی.
 مشخصات نشر: مشهد: موسسه فرهنگی هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب، ۱۴۰۲.
 مشخصات ظاهری: ۳ج.: مصور(رنگی)؛ ۲۲×۲۹ س.م.
 شابک: ج. ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۷۷۲-۹؛ ج. ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۷۷۳-۶؛ ج. ۳: ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۷۷۴-۳؛ ج. ۴: ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۷۷۵-۳
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: آموزش پیش‌دبستانی — ایران — راهنمای آموزشی -- مریبان کودک
 شناسه افزوده: بامشاد، محمدمهدی، ۱۳۳۷-
 شناسه افزوده: فتح‌آبادی، جواد، ۱۳۴۲-
 شناسه افزوده: اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان رضوی. معاونت آموزش ابتدایی
 رده بندی کنگره: LB۱۱۴۰/۲۵
 رده بندی دیویی: ۳۷۲/۲۱۰۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۲۰۹۲۲

عنوان: مجموعه کتاب‌های آموزش پیش از دبستان ۱
 به سفارش معاونت ابتدایی اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی
 مؤلفین: علی سعیدی، محمد مهدی بامشاد، جواد فتح‌آبادی
 طراح: اکرم رضایی
 ناشر: موسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب
 تصویرگر: ارغوان احمدی
 قطع: رحلی
 نوبت: اول ۱۴۰۲
 شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه
 قیمت: دوره سه جلدی ۲۴۰۰۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۷۷۳-۶

مرکز پخش: مشهد، خیابان امام خمینی(ره)، جنب اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی
 بازرگانی: ۳۲۲۸۱۴۱۰ (۰۵۱) سفارشات: ۳۲۲۸۳۴۲۲ (۰۵۱) دفتر نشر: ۳۲۲۸۰۱۶۷ (۰۵۱)

web site - www.zarihaftab.ir

Email - zarihaftab@gmail.com

«حق چاپ محفوظ است»

پیشگفتار

مربیان عزیز و اولیای ارجمند

کودکان بزرگترین سرمایه‌ی انسانی و بیشترین ثروت کشورها محسوب می‌شوند و سرمایه‌گذاری در راه سلامت، رفاه و تعلیم و تربیت آنان، از هر سرمایه‌گذاری دیگر برای آینده‌ی کشور سودمندتر است. توجه به این ذخائر اجتماعی و تلاش در جهت پایداری رفتارها و نهادینه ساختن عادات درست آنان در این دوران، یکی از وجوهی است که رشد و تکامل همه‌جانبه‌ی افراد جامعه را در آینده رقم خواهد زد. بهترین فرصت پرورش انسان سالم و معقول، سال‌های اوان کودکی، یعنی دوران قبل از دبستان است.

ضروری است تأکیدات بنیانگذار راحل جمهوری اسلامی در وصایای گرانبخیز ایشان آن جا که گفته اند: «از امور بسیار با اهمیت و سرنوشت ساز، مسئله‌ی مراکز تعلیم و تربیت از کودکان تا دانشگاه هاست» و نیز اشاره رهبر معظم انقلاب در جمع مسئولان، به خروجی آموزش و پرورش بعد از ۱۳ سال «با احتساب پیش دبستانی» مورد توجه قرار گیرد.

مربیان و اولیای ارجمند در نظر داشته باشید که دوره‌ی پیش از دبستان دوره‌ی پیش آگاهی است نه پیش آگاهی. این شعار آموزش و پرورش در دوره‌ی پیش از دبستان است. کودکان در این دوره آمادگی ورود به کلاس اول را به دست می‌آورند.

در دوره‌ی پیش از دبستان، مربی نقش بی بدیل و مهمی در تربیت کودکان بر عهده دارد. کودکان نسبت به نحوه‌ی ارائه‌ی اطلاعات، اجرای فعالیت‌ها و فرصت‌هایی که مربی در کلاس به فرد یا گروه می‌دهد و به طور کلی به نحوه‌ی کار مربی واکنش نشان می‌دهند و ارتباط متقابل آنها با مربی، بر انگیزه‌ی کودکان، تصور آنها نسبت به خودشان و به یادگیری و ... مؤثر است. در دوره‌ی پیش از دبستان باید به پرورش کل شخصیت کودک پرداخت، او را به چشم یک «انسان» دید؛ انسانی کوچک با توانایی‌های بزرگ، انسانی که نیازمند آموختن و شخصیت‌سازی است. نوآموزی قوی، مبتکر، کنجکاو، علاقه‌مند به آموختن، خواستار دوست داشتن و دوست داشته شدن.

برای تمامی مؤسسان، مدیران، مربیان و کودکان عزیز دوره‌ی پیش از دبستان آرزوی موفقیت و سلامتی دارم. بر خود لازم می‌دانم از کارگروه تولید محتوای پیش دبستانی استان و تمامی همکاران و همراهانی که در تهیه و تدوین این اثر ما را یاری فرمودند، تشکر و قدردانی نمایم.

معاون آموزش ابتدایی

اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان رضوی

کودکان ارزشمندترین سرمایه جامعه و نعمت الهی خداوند هستند که مسئولیت تعلیم و تربیت آنان به پدر و مادر و نظام آموزشی سپرده شده است.

پیامبر اکرم (ص) و پیشوایان معصوم (ع) بر ضرورت توجه به آموزش و پرورش کودکان و استفاده از فرصت های طلایی، همواره تأکید داشته اند. لذا شناخت ویژگی های کودکان و تلاش برای برنامه ریزی بر اساس نیازمندی های آنان و اولویت های اجتماعی و فرهنگی، از سوی والدین، مربیان و مدیران نظام آموزش و پرورش، بسیار ضروری است. در سال های اخیر تلاش های قابل توجه در این حوزه انجام گرفته است که امید است با افزایش دانش، مهارت و نگرش برنامه ریزان، مدیران و مجریان و همدلی و همراهی اولیا، سطح کیفی فعالیت های این حوزه افزایش یابد.

مجموعه ی حاضر نیز در استمرار فعالیت های پیشین به همت اعضای کارگروه تألیف محتوای پیش از دبستان و با تدبیر و حمایت اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی تألیف و تدوین گردیده است.

این مجموعه پس از چند سال اجرا، به منظور انطباق هر چه بیشتر با اهداف برنامه ی درسی پیش دبستانی، براساس نقطه نظرات کارشناسان و مربیان محترم، بازتألیف شده است و همراه آن، کتاب مربی برای آشنایی بیشتر مربیان و مدیران محترم با اهداف و روش تدریس واحدهای یادگیری تألیف گردیده است.

محتوای حاضر برای دو گروه سنی پیش دبستانی یک (گروه سنی ۴ تا ۵ سال) و پیش دبستانی دو (گروه سنی ۵ تا ۶ سال) تنظیم شده است و اصول زیر در تألیف آن ها مدنظر بوده است.

۱. توجه به ابعاد رشد کودک و ویژگی های مراحل رشد
۲. توجه به ارزش های فرهنگی ایرانی اسلامی
۳. بهره مندی از رویکرد تلفیقی در آموزش مفاهیم
۴. توجه به اصل ارزشیابی مستمر و توصیفی در فرایند یادگیری
۵. توجه به نقش مشارکتی خانواده در فرایند آموزش و پرورش
۶. در نظر گرفتن تفاوت های فردی و توجه به شرایط فرهنگی و بومی کودکان
۷. توجه به خودآموزی و اصل عزت نفس کودکان
۸. هماهنگی و همسویی با اهداف دوره ابتدایی
۹. اولویت دادن به بازی و فعالیت های نشاط آور و پرهیز از حافظه مداری
۱۰. توجه متناسب به نقش های جنسیتی

توصیه های زیر به شما در استفاده ی هر چه بهتر از محتوای این مجموعه یاری می رساند:

۱. این مجموعه شامل سه جلد کتاب آموزش و فعالیت با ۲۴ موضوع جداگانه است. فعالیت های هر واحد یادگیری به صورت تلفیقی است که حوزه های مختلف یادگیری را با توجه به اهداف یازده گانه برنامه درسی دوره پیش دبستانی در بر می گیرد.

۲. در ابتدای هر واحد یادگیری یک تصویر بزرگ (نگاره اصلی) در مورد آن واحد یادگیری وجود دارد. مربی قبل از انجام فعالیت های واحد یادگیری، با جلب توجه کودکان به این تصویر، در مورد آن به بحث و گفت و گو با آنان پردازد. نقل داستان از سوی مربی یا کودکان، خواندن شعرهای مربوط و مناسب و سایر فعالیت های خلاق می تواند به تحقق اهداف واحد یادگیری کمک کند.
 ۳. پیش از تدریس ضرورت دارد مربیان محترم طرح و برنامه ی تدریس هر واحد یادگیری را، متناسب با ویژگی های کودکان و شرایط یادگیری، تنظیم کنند. تسلط هر چه بیشتر بر محتوا و روش های آموزش، توفیق مربیان را افزایش می دهد.
 ۴. با توجه به رشد ذهنی کودکان، ضرورت دارد مربیان محترم ابتدا از روش مجسم و با بهره مندی از ابزارهای ملموس و امکانات موجود در محیط آموزشی استفاده کنند و سپس به فعالیت های کتاب پردازند.
 ۵. تا حد امکان سعی شده است دستور کار فعالیت ها به زبان ساده و مستقیم بیاید؛ با وجود این در صورت نیاز، مربی به زبانی در خور فهم کودکان به توضیح آن پردازد.
 ۶. به توجه به اهمیت ارزشیابی فرآیندی، ضرورت دارد مربیان با اطلاع از شیوه های ارزشیابی، از راه های مختلف و یا ابزارهای متناسب به سنجش آموخته ها، رفتارها و عملکرد کودکان پردازند و در همه ی ابعاد رشد، پیشرفت آنان را در نظر داشته باشند.
 ۷. توجه ویژه به مشکلات احتمالی جسمی، حرکتی، دیداری و شنیداری کودکان ضرورت دارد. تفاوت های فردی در یادگیری نباید موجب محرومیت کودکان از آموزش گردد.
 ۸. در تدریس از روش های سنتی سخنرانی و معلم محوری پرهیز شود و بر نقش کودکان در فرایند یادگیری توجه و تأکید گردد. محیط یادگیری باید عاری از تهدید و ترس و اضطراب باشد و به محیط مشارکتی تبدیل گردد.
 ۹. در انجام فعالیت ها و تدریس، از روش های متنوع همچون قصه، شعر و سرودخوانی، بازی، نقاشی، کاردستی، نمایش خلاق، بحث و گفتگو، مشاهده، آزمایش، گردش علمی و تماشای فیلم بهره بگیرید. شایان یادآوری است که برخی فعالیت های پیشنهادی در کتاب مربی آورده شده است.
 ۱۰. با توجه به اهداف تفصیلی دوره پیش از دبستان، در برنامه ی انس با قرآن کریم و فعالیت های زبان آموزی، از آموختن خواندن و نوشتن حروف الفبا خودداری کنید؛ زیرا این موارد از اهداف مهم سال اول دبستان است که باید با شیوه ی صحیح و در زمان مناسب، آموزش داده شود و ضرورت دارد برنامه های دوره پیش دبستانی هماهنگ با اهداف و محتوای دوره ی ابتدایی باشد.
 ۱۱. در این مجموعه با آگاهی به تفاوت اصطلاحات، از واژه های پیش دبستانی، مدرسه، آموزشگاه، کودکان و مهد کودک برای نامیدن مراکز پیش دبستانی استفاده شده است.
- از شما صاحب نظران، مربیان و اولیای ارجمند، صمیمانه سپاسگزاریم که با ارسال نظر و پیشنهادهای اصلاحی خویش، ما را در افزایش سطح کیفی این مجموعه یاری و همراهی می کنید.

با آرزوی بهروزی و تندرستی

مؤلفان - تابستان ۱۴۰۲

گرما و سرما

۹

مواظب خودت باش

۱۰

زیارت

۱۱

آداب پذیرایی

۱۲

په په چه روستایی!

۱۳

شب یلدا

۱۴

زمستان

۱۵

ورزش کنیم

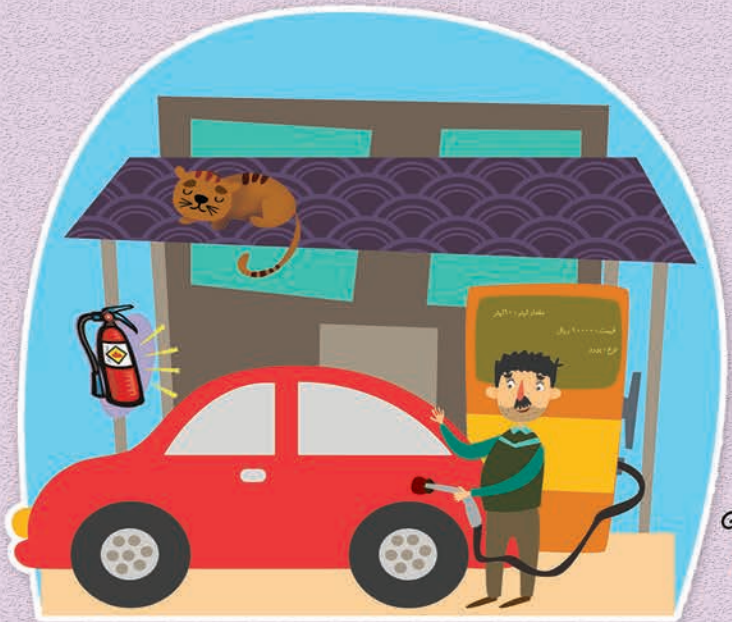
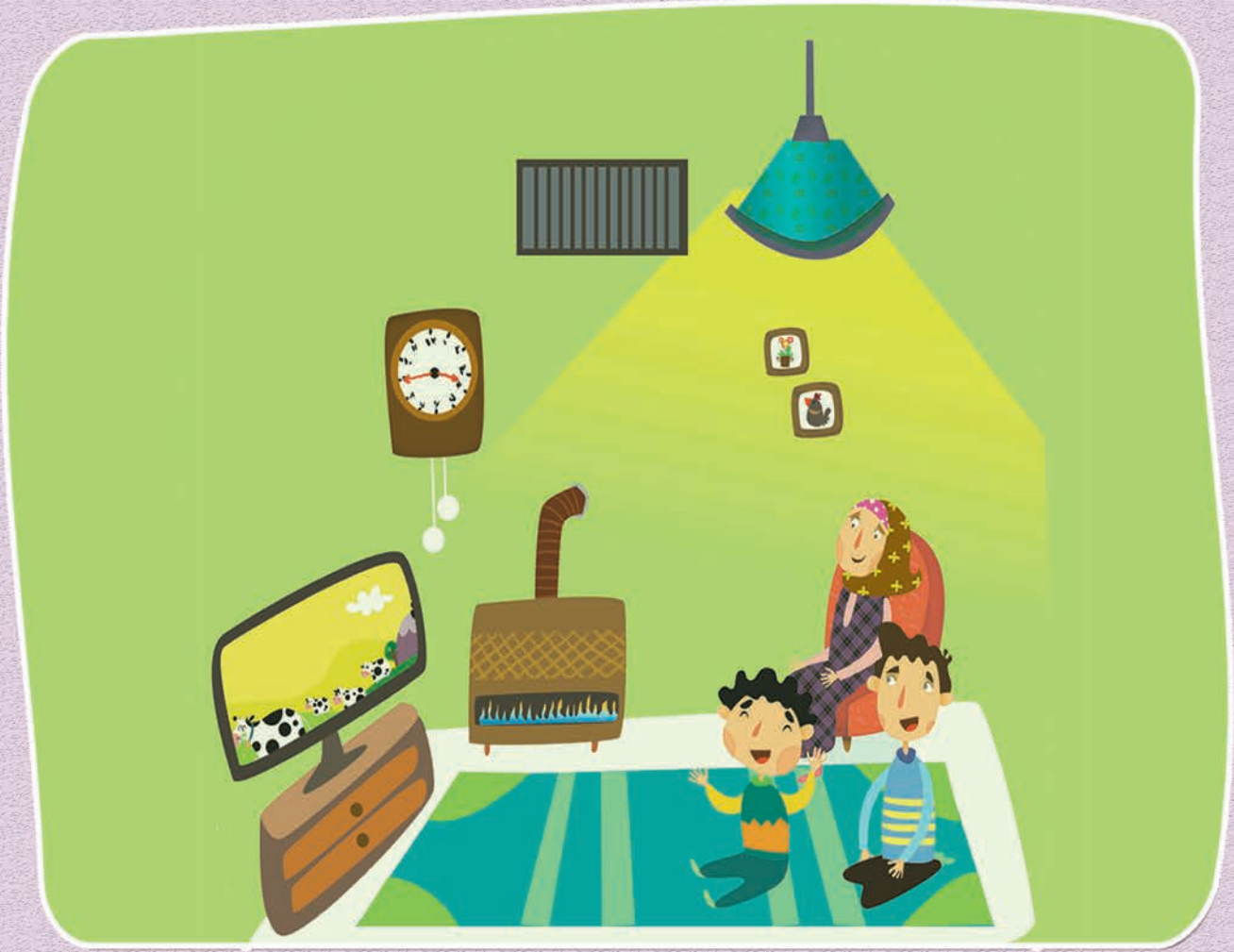
۱۶

ستایش خداوند

دعا

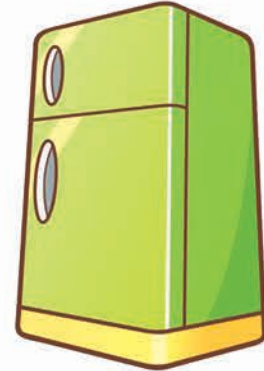
با این دو دست کوچکم
دست می برم پیش خدا
با دل پاک و روشنم
دعا کنم، دعا، دعا
آهای خدا، خدا، خدا
بشنو دعاهای مرا
دعا برای مادرم
دعا به شادی بابا
به خانه ها صفا بده
به جان ما وفا بده
پروین دولت آبادی

وسایل گرمازا و سرمازا

پیدا کن و خط بکش .

گوش کن و حفظ کن .

چکمه ی نو

کلاغه از رو نرده
داد می زنه چه سرده!
دستکش و پالتو می خوام
یه چکمه ی نو می خوام
از روی نرده قار قار
رفت و رسید به بازار
هر چی دلش خواست خرید
پوشید و پَر پَر پَر

افسانه شعبان نژاد

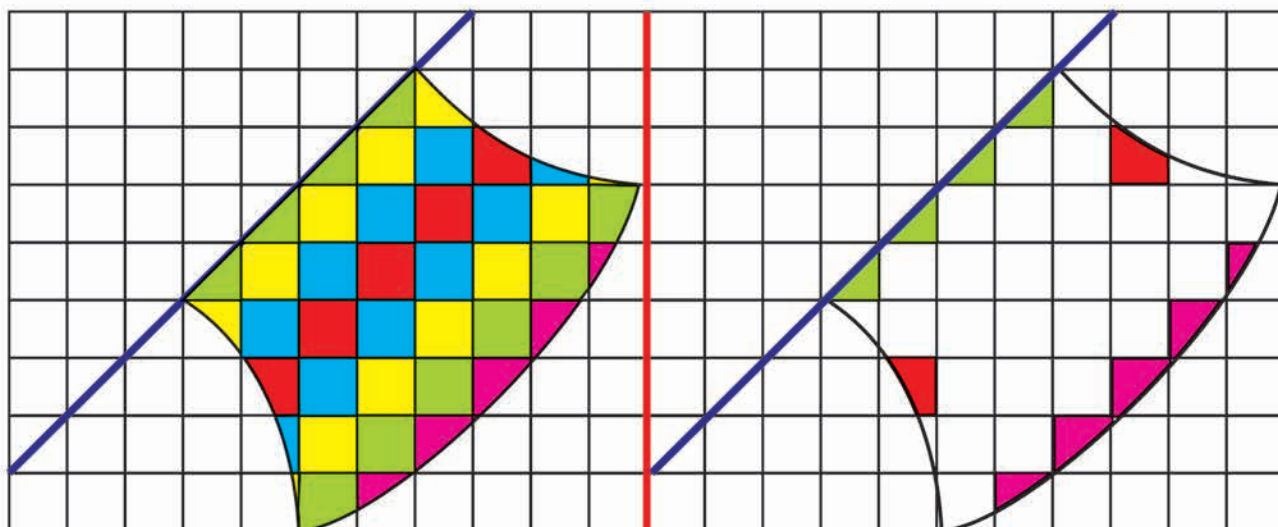
دستور کار:

- ۱ - دور آن هایی را که به سرما مربوط می شوند با مداد آبی خط بکش.
- ۲ - دور آن هایی را که به گرما مربوط می شوند با مداد قرمز خط بکش.
- ۳ - چه چیزهایی در این دو دسته قرار نمی گیرند؟ با مداد سبز علامت (x) بزن.
- ۴ - وسایل دسته ی سوم، هر کدام چه کاربردی دارند؟

الگوی همسان

در هر ستون مانند نمونه رنگ بزن.

مانند نمونه سمت چپ، شکل سمت راست را رنگ بزن. مربی در مورد استفاده از «بادبزن» در گذشته به عنوان یک وسیله ی خنک کننده برای کودکان توضیح دهد.

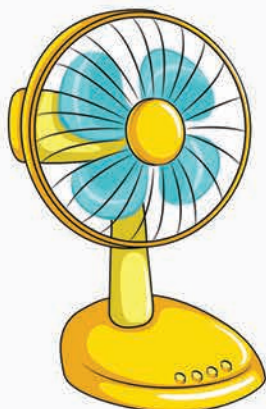

- نام این وسیله چیست؟
- از این وسیله برای سرد کردن هوا استفاده می شود یا گرم کردن؟
- رادیاتور چگونه اتاق را گرم می کند؟

- آیا تا به حال این وسیله را دیده ای؟
- نام آن چیست؟
- چه زمانی از آن استفاده می کنند؟
- این وسیله چه کار می کند؟

- آیا تا به حال این وسیله را از نزدیک دیده ای؟
- این وسیله چه کار می کند؟
- نام این وسیله چیست؟
- چرا کودکان نباید به آن دست بزنند؟

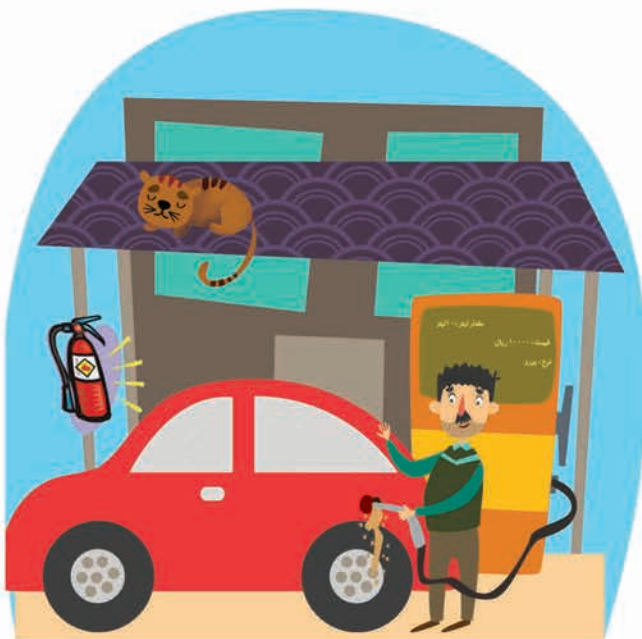
- نام این وسیله چیست؟
- این وسیله چه کار می کند؟
- آیا این بخاری، دودکش دارد؟
- اگر بخاری دودکش نداشته باشد چه می شود؟

دستور کار :

با نشان دادن تصویر و طرح پرسش هایی مانند سؤالات بالا، به گفت و گو با کودکان بپردازید و خطرات این وسایل با زبان ساده بازگو شود و درباره ی انواع وسایل گرمازا و سرمازا توضیح دهید. ممکن است وسایل گرمازا و سرمازای موجود در خانه ی شما متفاوت با این وسایل باشد.

صرفه جویی

در هر قسمت چه اشتباهی وجود دارد؟

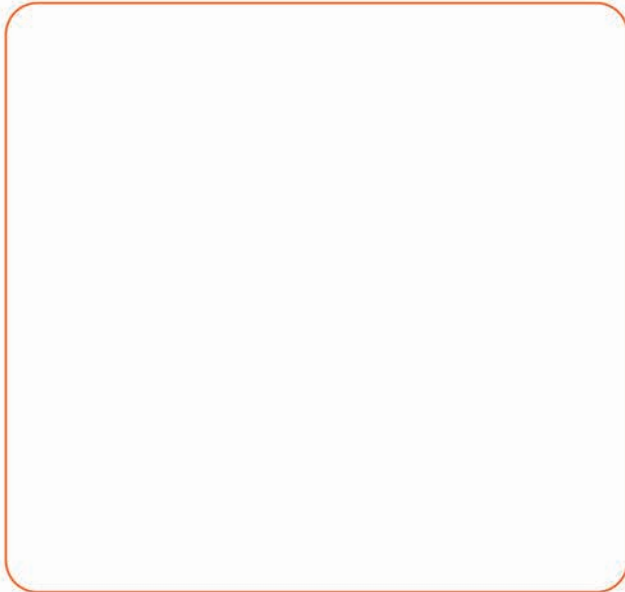
دستور کار:

پنجره ی باز و بخاری روشن، لامپ روشن در روز و سرریز شدن بنزین، اشتباهات تصاویر بالا هستند. هدف این فعالیت، توجه دادن بچه ها به اهمیت انرژی و مصرف درست آن است.

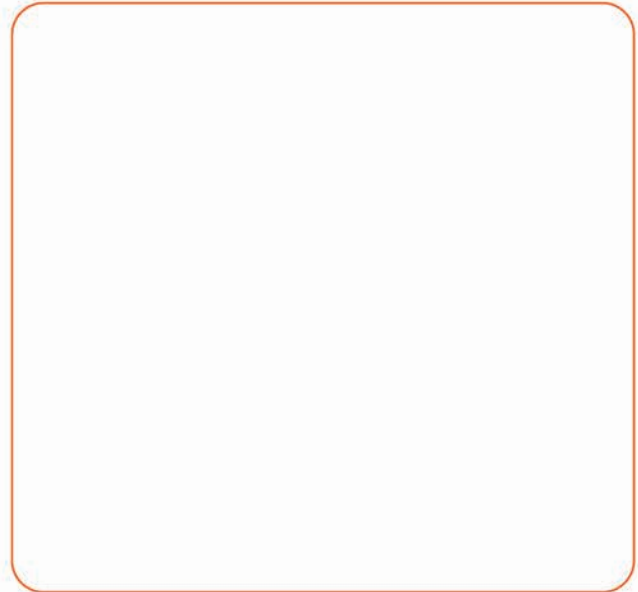

آب و هوا

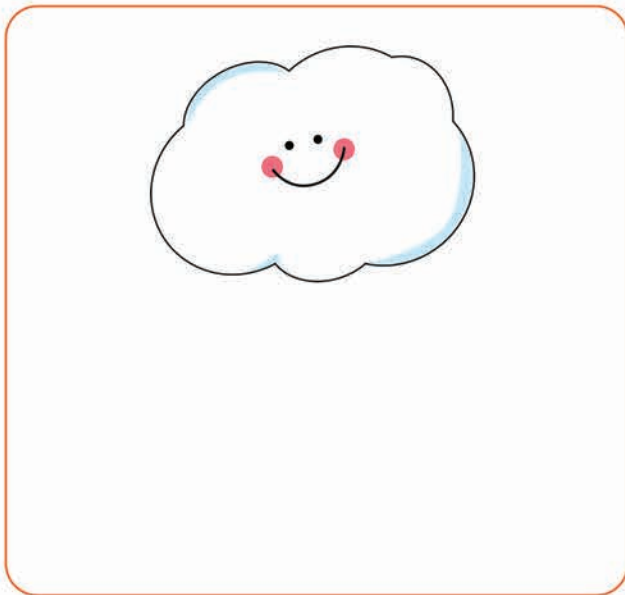
گوش کن و انجام بده.

یک خورشید و چند تکه ابر در آسمان بکش.

یک خورشید در آسمان صاف و بدون ابر بکش.

با پنبه، دانه های برف بچسبان که از ابر به زمین می بارند.

با یک مقوای سیاه، ابر بزرگی درست کن که قسمتی از خورشید را پوشانده است.

دستور کار:

هدف از ارائه ی این فعالیت ، پرورش ذوق هنری و خلاقیت کودک و آشنایی با وضعیت آب و هوایی مختلف است. کودک را راهنمایی کنید تا مرحله به مرحله کار را انجام دهد و وسایل لازم را در اختیار او قرار دهید. توجه به انرژی خورشیدی به عنوان یک منبع مهم، در گفت و گو با کودکان مد نظر قرار گیرد.

واحد یاد گیری

۱۰

مواظب خودت باش

آتش نشانی ۱۲۵

دوستان سلامتی ما

بین و بگو.

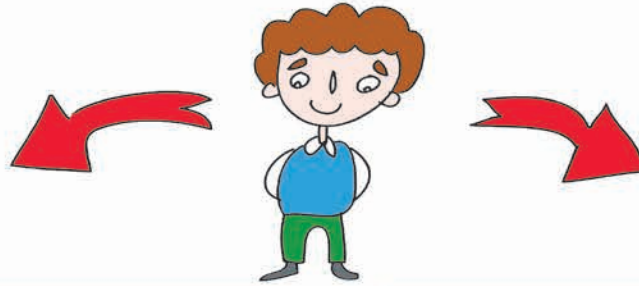

دستور کار :

- به شکل نگاه کن و بگو چه می بینی؟
- چرا این کودک به این جا آمده است؟
- اگر تو به دیدن این کودک بروی، چه چیزی برایش می بری؟
- چه کارهایی باید انجام بدهیم که به این جا نیاییم؟
- چه چیزهایی به سلامتی ما کمک می کنند؟
- چه کسانی به سلامتی ما کمک می کنند؟

کار درست و نادرست

بین و انجام بده.

دستور کار:

توجه بچه ها را به تصاویر جلب کنید و درباره ی کاری که انجام می شود و درستی و نادرستی آن از نظر رعایت ایمنی و سلامت خود، با آن ها گفت و گو کنید و سپس بخواهید تا کودک را از راه های درست به خانه برسانند.

ورزش و سلامتی

به نوبت برای دوستانتان یک حرکت ورزشی را اجرا کنید تا بقیه از شما تقلید کنند.

مخالف ها را به هم وصل کن.

دستور کار:

از کودکان بخواهید پس از تصویرخوانی و بیان مفهوم، مخالف ها را به هم وصل کنند. درباره ی اثر ورزش و فعالیت های بدنی با کودکان گفت و گو کنید.

ایمنی و بهداشت

گوش کن و بگو.

* می خواست دوچرخه سواری کند، به اتاق رفت و را برداشت.

* می خواست بیماران را معاینه کند، از روی میز را برداشت.

* می خواست به انباری برود، انباری خیلی تاریک بود و می ترسید به زمین بخورد پس به اتاق رفت و را برداشت و با خود برد.

* سرما خورده بود و عطسه می کرد، برای این که آب دهانش روی چیزی نریزد، به صورتش زده بود.

دستور کار:

هدف از ارائه ی این فعالیت، آشنایی بیشتر کودک با وسایل ایمنی و رعایت بهداشت و سلامتی فردی و گروهی است. هر عبارت را بخوانید و از کودک بخواهید همزمان گوش دهد و وسیله ی مناسب را انتخاب کند. با توجه به مفهوم جمله، شغل افراد را پرسید. (راننده - دکتر)

مواظب باش

بین و رنگ بزن.

دستور کار:

از کودکان بخواهید ابتدا به تصویرها با دقت نگاه کنند و موضوع آن را بگویند. سپس درباره ی رفتارها و کارهای پرخطر که به سلامتی ما آسیب می زند، گفت و گو کنید و کودکان دایره ی مربوط به رفتارهای خطرناک را با رنگ قرمز رنگ بزنند.

واحد یادگیری ۱۱ زیارت

بسم الله الرحمن الرحيم

در حرم امام رضا (ع)

بین و گوش کن.

روز تولد امام رضا (ع) بود. همه جا چراغانی و زیبا شده بود. علی به همراه خانواده اش به زیارت امام رضا (ع) رفته بودند. گنبد طلایی و گلدسته ها خیلی قشنگ و نورانی شده بود. جمعیت زیادی آمده بودند.

علی چشمش به مردی افتاد که لباس و کلاه مخصوص پوشیده بود. از پدرش پرسید: این کیست؟ پدرش گفت: این آقا خادم است. خادم ها کمک می کنند تا زائرین بتوانند به خوبی زیارت کنند.

سپس پدر، مادر و خواهرش وضو گرفتند و به خواندن نماز مشغول شدند. بعد از خواندن نماز به زیارت رفتند.

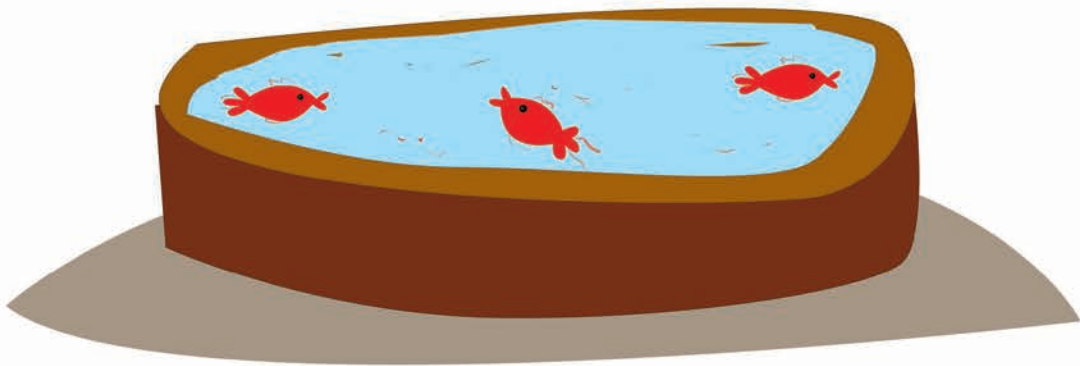

مفاهیم فضایی

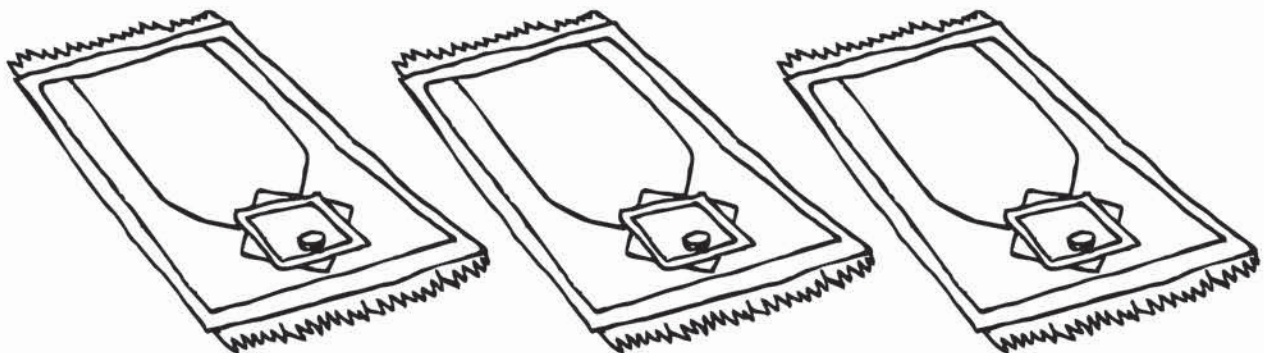
کبوترهای کنار حوض را نشان بده.

دور ماهی وسط حوض را خط بکش.

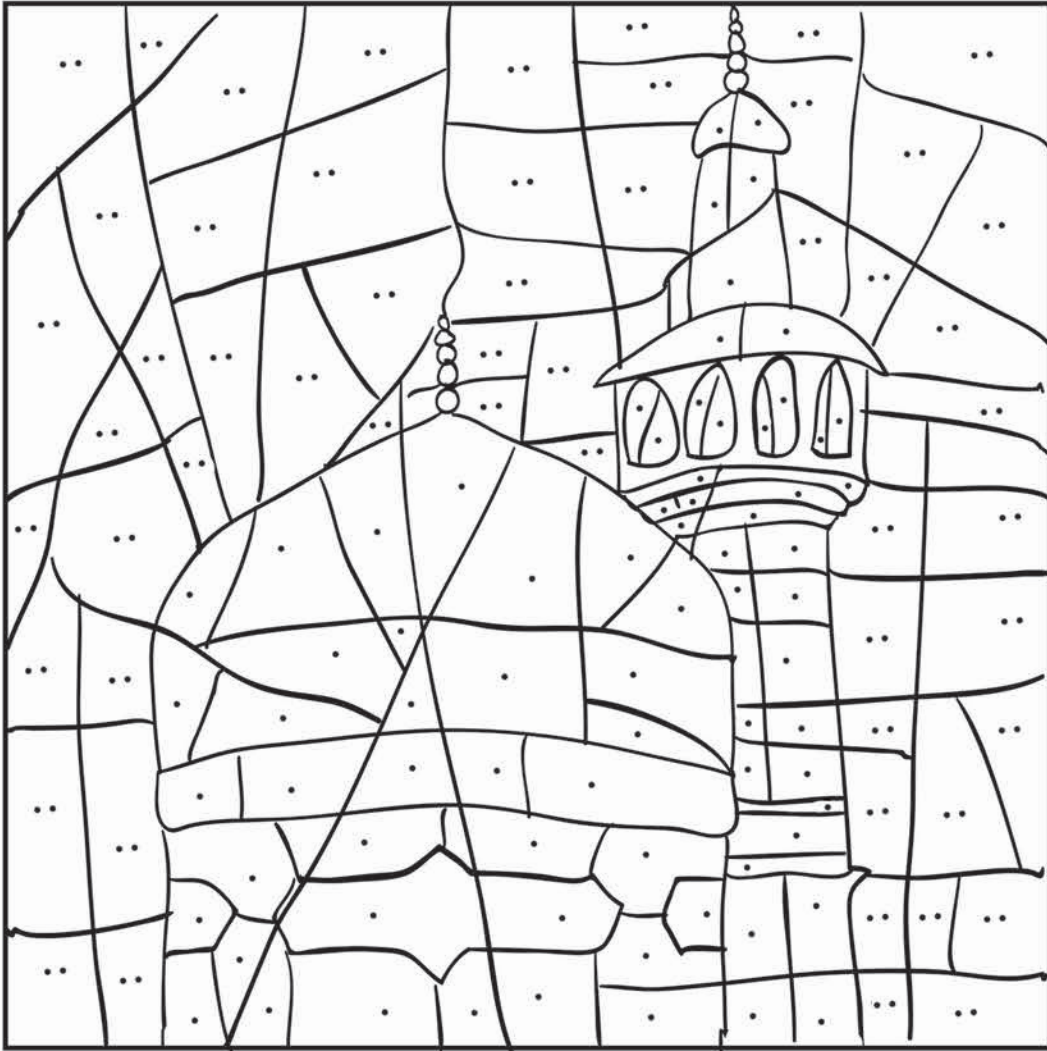

سجاده ی وسط را رنگ بزن.

کنید و گلدسته

قسمت هایی را که فقط یک نقطه دارند، رنگ بزن و شکل را پیدا کن.

شعر زیر را برای کودکان هم خوانی کنید تا حفظ شوند.

چه نوری، چه رنگی! چه صحن قشنگی!
 چه عطر و گلایی! چه موج و چه آبی!
 چه صحن تمیزی! غریب و عزیز
 تو پاکی، تو نوری نه پنهان، نه دوری
 تو مهر و صفایی امام رضایی

مهدی وحیدی صابر

پیروی از فرمان ها

گوش کن و انجام بده.

با هم بخوانیم.

کبوتر امام رضا

وقتی که پرواز می کنی به دور گنبد طلا
دعا بخون برای من تو از امام رضا (ع) بخواه
خدا نصیب من کنه گنبد و صحن و پارگاه
خیلی دلم می خواد بیه روز پیام پیش امام رضا (ع)
بال و پرامو وا کنم به دور گنبد طلا

دستور کار:

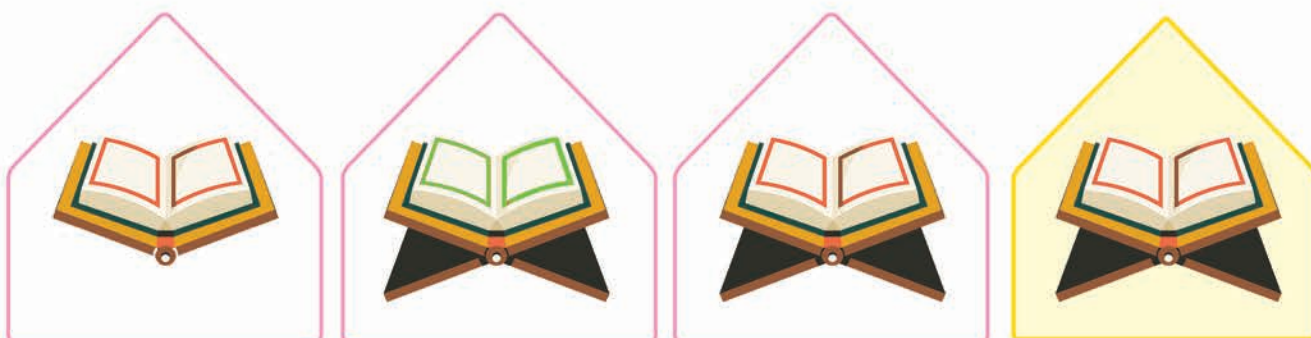
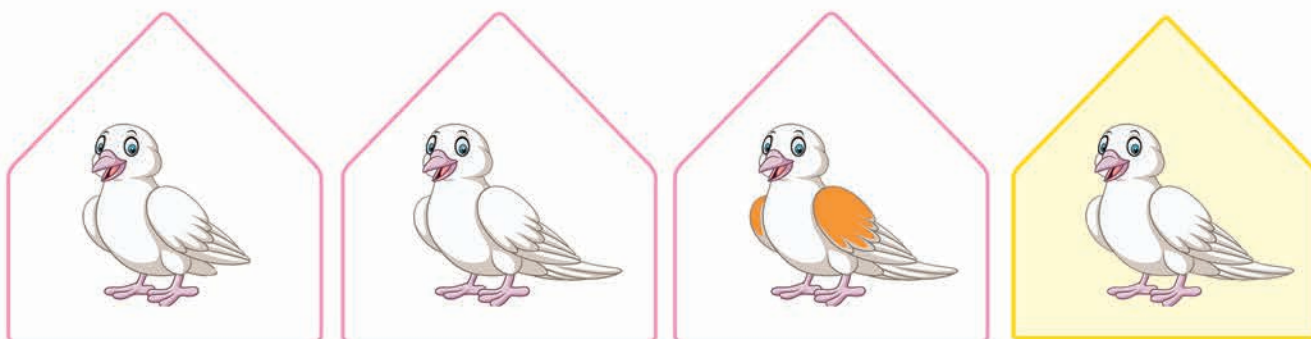
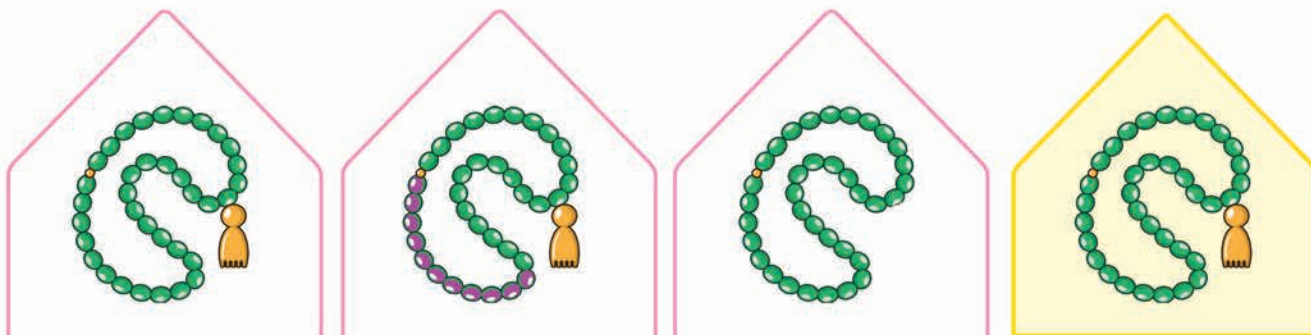
از کودکان بخواهید تا با دقت به سخنان (فرمان های) شما گوش کنند و مرحله به مرحله فعالیت خواسته شده را انجام دهند.

۱. کبوتر نزدیک گلدسته را قهوه ای رنگ بزن.
۲. کبوتر بالای گنبد را قرمز رنگ بزن.
۳. کبوتر جلوی گنبد را رنگ زرد بزن.
۴. پرچم را سبز رنگ بزن.
۵. یک تکه ابر سمت چپ گنبد و یک خورشید در وسط آسمان بکش.

همسان ها

در هر ردیف مانند شکل سمت راست پیدا کن و علامت بزن.

دستور کار:

درباره ی واژه هایی مانند تسبیح، رُحْل، سَجَّادَه و کاربرد آن ها با کودکان گفت و گو کنید.